

Sygn. akt I USK 186/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.
o emeryturę pomostową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 11 września 2018 r., którym to oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w Ł. z dnia 23 kwietnia 2018 r. odmawiającej J. K. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na nieudowodnienie wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, jak i art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Za pracę w szczególnych warunkach organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia od 23 maja 1979 r. do 2 stycznia 1985 r. w T..

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że do stażu pracy J. K. w warunkach szczególnych, jako kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, można

zaliczyć jedynie okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie T. od lutego 1984 r. do 2 stycznia 1985 r. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala natomiast na jednoznaczne stwierdzenie, że ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia od 23 maja 1979 r. do 31 stycznia 1985 r. w Przedsiębiorstwie T., nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach określonej w wykazie A dział VIII poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albowiem w tym okresie pracował również jako kierowca samochodu Żuk, którego ciężar całkowity nie przekracza 3,5 tony. Sąd Apelacyjny podkreślił, że dopuszczalność dowodzenia okoliczności dotyczących charakteru pracy na potrzeby ustalenia uprawnienia do świadczenia emerytalnego przy pomocy wszelkich dostępnych dowodów, w tym zeznań świadków i przesłuchania strony nie oznacza jednak, że sąd każdorazowo uzna zeznania świadków za wystarczające dla ustalenia spornego charakteru zatrudnienia i rodzaju wykonywanej pracy. W takiego rodzaju sprawach Sąd winien dokonać oceny charakteru pracy ubezpieczonego pod kątem możliwości uznania jej za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach na podstawie całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego, przy czym dowody z zeznań świadków winny być traktowane jako równorzędne dowody z dowodami z dokumentów takimi jak świadectwa pracy, umowy, angaże, po czym winna zostać oceniona ich wiarygodność. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy słusznie stwierdził, że osobowe źródła dowodowe nie potwierdziły w sposób niebudzący wątpliwości twierdzeń ubezpieczonego co do charakteru jego pracy w spornym okresie. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 235² § 1 k.p.c. oddalił zgłoszone w apelacji wnioski dowodowe uznając, że okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione a wniosek zmierza jedynie do przedłużenia postępowania.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy: art. 378 k.p.c., art. 231 k.p.c. i 233 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Jego zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przepisów postępowania cywilnego dokonanych przez Sąd Apelacyjny poprzez dokonanie uchybień w związku z

naruszeniem przepisów prawa procesowego, to jest art. 378 § 2 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., które niewątpliwie wpłynęły w sposób decydujący na wynik przedmiotowej sprawy. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podał ponadto, że konieczne jest rozważenie przez Sąd Najwyższy następującego zagadnienia: czy w świetle art. 384 k.p.c. powinien zostać obligatoryjnie przeprowadzony dowód przed sądem drugiej instancji, jeżeli w ocenie strony wskazane przeprowadzenie prowadzi do wyjaśnień ustaleń faktycznych leżących u podstaw wyroku, skoro Sąd powziął wiadomość, że nie można było okoliczności wcześniej wykazać, ani świadka wcześniej powołać, jeżeli w stanie faktycznym strona uprawdopodobniła, że wnioskowany dowód z przesłuchania świadka służy wyjaśnieniu zawartemu w treści uprzednio złożonych dokumentów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można

dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156). W przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie chodzi o wskazanie naruszenia prawa przez sąd *meriti*, choćby oczywistego, co dotyczy zwłaszcza uchybień w sferze prawa procesowego, lecz o to, aby wykazane uchybienia sądu skutkowały wydaniem oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 157/11, LEX nr 1215115).

Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zauważyć należy, że w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazał jakichkolwiek argumentów prawnych, świadczących o tym, dlaczego zarzucane uchybienia mają jego zdaniem kwalifikowany charakter. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że w wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 36/18, LEX nr 2508116; z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). Wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” winien znaleźć się w uzasadnieniu wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 127/17, LEX nr 2496323). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został zatem wykorzystany dorobek orzecznictwa i doktryny w zakresie warunków prawnych, jakie muszą zostać spełnione, aby można stwierdzić spełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przepisu tego nie wystarczy tylko powołać, lecz trzeba mieć na uwadze, że dąży się do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego przez zastosowanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Odnosząc się do drugiej z podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest jasne, czy intencją skarżącego było rozpoznanie skargi kasacyjnej z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (na co wskazuje przywołana podstawa prawna – art. 398⁹ § 1 pkt 2 skargi) czy z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (co wynika z użytego sformułowania „zagadnienie”). Zauważyć należy jednak, że między pierwszą i drugą z powyższych przyczyn kasacyjnych występuje związek, a jednoznaczne wyznaczenie granicy między nimi w konkretnych sytuacjach może być utrudnione. W doktrynie wskazuje się również, że pod pojęciem „zagadnienia prawnego” kryją się przede wszystkim przypadki dotyczące wykładni przepisów budzących wątpliwości (W. Sanetra, O roli Sądu Najwyższego w zapewnieniu

zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądowego, Przegląd Sądowy, 9/2006, s. 16; J. Iwulski, Kasacja po nowelizacji, PiZS 12/2000, s. 28).

Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243). Odwołanie się do przyczyny istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni, jak też, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, LEX nr 1466239). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również w zakresie tej podstawy przedsądu nie został należycie sporządzony. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić bowiem przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783). Co ważne, juretrycznej argumentacji dotyczącej istotnego zagadnienia prawnego Sąd Najwyższy nie powinien poszukiwać w uzasadnieniu skargi. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest bowiem stanowisko, przywołane już uprzednio odnośnie do pierwszej ze wskazanych przyczyn przedsądu, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego

uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.